

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Сергій Вікторович ФЕДУН,

*заступник директора ІПОЗН
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Систематизація принципів післядипломної освіти поліцейських є фундаментальним аспектом у створенні ефективної системи безперервного професійного розвитку співробітників, які щоденно забезпечують правопорядок і громадську безпеку. Саме систематизація принципів післядипломної освіти поліцейських забезпечує визначення ключових орієнтирів для функціонування цієї сфери суспільних відносин, дозволяє закріпити сталі керівні основи, які спрямовують діяльність уповноважених державних суб'єктів і формують вектор розвитку освітнього процесу. Завдяки виокремленню та систематизації принципів післядипломної освіти стає можливим створення цілісної моделі адміністративно-правового регулювання, що підвищує якість роботи поліції та зміцнює довіру громадян до правоохоронної системи.

З огляду на специфіку післядипломної освіти поліцейських, можна назвати доволі значну кількість принципів відповідно до яких її побудовано та здійснюють свою діяльність уповноважені державою суб'єкти. Зокрема, серед таких особливостей за доречне назвати те, що такі принципи: будуть мати як загальний характер, так і обумовлені окремими напрямками діяльності органів і підрозділів Національної поліції; будуть обумовлені як загальними аспектами, що мають місце у сфері здобуття особою освіти, здійсненням її підготовки по окремому напрямку, так і можуть бути названі з огляду на здобуття освіти власне поліцейським або ж у цілому здійсненням підготовки правоохоронців щодо виконання певних завдань у відповідній сфері суспільних відносин; тощо. Ось чому як у цілому, так і окремі принципи післядипломної освіти поліцейських вважаємо за доречне розглянути з урахуванням здійснення їх наукової класифікації, розподіливши їх у відповідні видові групи.

Зокрема, на сторінках монографічної праці «Контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні» О.М. Музичук відмічає те, що класифікація певного роду діяльності може бути проведена за найрізноманітнішими підставами, тобто так званими критеріями класифікації, під якими, на думку вченого, варто розуміти певні риси й особливості того чи іншого об'єкта (суб'єкта діяльності), на підставі яких стає можливим його об'єднання в певні, так би мовити, класифікаційні групи, визначення як спільних, так і відмінних ознак кожної з них [1, с. 275]. При цьому, зауважує В.Б. Пчелін, більшість учених-

правознавців в якості найбільш універсального критерію класифікації засад (принципів) функціонування відповідних суспільних відносин обирають сферу поширення таких засад. Учений обґрунтовано вважає, що саме даний критерій класифікації вказує на основні ознаки відповідної засади, зокрема, на те, в яких галузях права вона може бути застосована, на її походження, значення тощо [2, с. 209]. З огляду на що вважаємо за доречне застосувати такий критерій стосовно систематизації принципів післядипломної освіти поліцейських.

У такому разі, в першу чергу, мову слід вести про загальні принципи післядипломної освіти поліцейських, дія яких поширюється на всі без виключення суспільні відносини, однак у межах конкретних з них, з огляду на специфіку їх функціонування, вони можуть набувати певних особливостей. Більше за все, загальні принципи післядипломної освіти поліцейських – верховенство права, законність, дотримання прав і свобод людини, рівність і недискримінація – є фундаментом для всіх інших принципів у цій сфері. Вони забезпечують основу для формування й реалізації системи післядипломної освіти. Окрім загальних, важливу роль відіграють і принципи, властиві саме поліцейській діяльності, які найбільш впливають на організацію й проведення професійного навчання для поліцейських.

У такому разі слід звернутися до Розділу II «Принципи діяльності поліції» Закону України «Про Національну поліцію», який містить як перелік принципів поліцейської діяльності, так і у межах окремої норми розкриває їх зміст. При цьому серед таких принципів законодавець (ст. ст. 6–8) називає й розглянуті вище загальні принципи діяльності поліції, а решта має певні особливості в контексті регулювання досліджуваної сфери суспільних відносин. Зокрема, мову слід вести про принцип відкритості та прозорості, відповідно до якого поліція здійснює свою діяльність на засадах відкритості та прозорості в межах, визначених Конституцією та законами України. Як окремий принцип поліцейської діяльності, що має безпосереднє відношення до досліджуваної сфери суспільних відносин слід розглянути принцип взаємодії з населенням на засадах партнерства. Крім цього, серед досліджуваної групи принципів здійснення післядипломної освіти слід розглянути принцип професійно-етичних обмежень. Даний принцип знайшов свою об'єктивізацію в Правилах етичної поведінки поліцейських, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 9 листопада 2016 року № 1179.

Наступним принципом поліцейської діяльності, що знаходить свій прояв і у межах досліджуваної сфери суспільних відносин є принцип політичної нейтральності, який, як випливає з аналізу ст. 10 Закону України «Про Національну поліцію», знаходить свій прояв у тому, що поліція забезпечує захист прав та свобод людини незалежно від політичних переконань та партійної належності [3]. Водночас слід зазначити на те, що в контексті досліджуваного питання даний принцип вважаємо доречніше розглядати як принцип, пов'язаний з реалізацією

права особи на здобуття освіти та діяльністю уповноважених державою суб'єктів щодо забезпечення цього права. Зокрема, відповідно до ч. 1 ст. 6 Закону України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є серед іншого невтручання політичних партій в освітній процес [4]. Ба більше, як зазначено в п. 3 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року, державна політика у сфері вищої освіти ґрунтується на принципах, зокрема незалежності здобуття вищої освіти від політичних партій, громадських і релігійних організацій [5]. З чого слідує, що мову слід вести про окрему групу принципів здійснення післядипломної освіти – принципи забезпечення реалізації права на післядипломну освіту.

Так, говорячи про дану групу принципів здійснення післядипломної освіти слід назвати принцип доступності, якому, як свідчить комплексний аналіз приписів чинного національного законодавства, законодавець приділяє значну увагу. Принцип доступності післядипломної освіти поліцейських передбачає рівний доступ до освіти без дискримінації, розвиток інклюзивного середовища, забезпечення універсального дизайну та свободи вибору форм і темпу навчання, а також доступність усіх освітніх послуг для кожного громадянина згідно із положеннями чинного законодавства [4; 5].

Також до даної групи принципів здійснення післядипломної освіти вважаємо за доречне віднести принцип наступності. Згідно зі ст. 60 Закону України «Про вищу освіту» післядипломна освіта включає здобуття другої (наступної) вищої освіти – здобуття ступеня бакалавра (магістра) за іншою спеціальністю на основі здобутої вищої освіти не нижче ступеня бакалавра та практичного досвіду [5].

Як ще один принцип забезпечення реалізації права на післядипломну освіту слід розглянути принцип забезпечення якості освіти, який полягає у відповідності освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства, стандартам вищої освіти, а також потребам суспільства та зацікавлених сторін. Його реалізація передбачає внутрішнє й зовнішнє оцінювання якості та врахування сучасних вимог у планах і програмах післядипломної освіти поліцейських.

Також слід вказати на принцип державної підтримки, який полягає в тому, що держава сприяє підготовці фахівців для пріоритетних галузей, а також підтримує освітню, наукову й інноваційну діяльність закладів вищої освіти, надаючи для цього відповідні пільги та ресурси згідно із законодавством [5].

Окрім цього слід вказати на такі принципи забезпечення реалізації права на післядипломну освіту як академічна доброчесність, мобільність і свобода. Зокрема, відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про вищу освіту» академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів і правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу для забезпечення довіри до результатів навчання чи наукових досягнень. Водночас академічна мобільність означає можливість

навчатися, викладати або проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти в Україні чи за кордоном, а академічна свобода – це самостійність і незалежність у педагогічній, науковій чи інноваційній діяльності, що ґрунтується на свободі слова, творчості та поширенні знань з дотриманням закону [5].

Отже, як свідчить проведений аналіз, здається можливим назвати доволі значну кількість принципів здійснення післядипломної освіти поліцейських, з огляду на що, залежно від сфери їх поширення вони були розподілені нами у відповідні групи: 1) загальні принципи: верховенство права, законність, дотримання прав і свобод людини, рівність і недопущення дискримінації; 2) принципи поліцейської діяльності: відкритість і прозорість, взаємодія з населенням на засадах партнерства, професійно-етичні обмеження; 3) принципи забезпечення реалізації права на післядипломну освіту: політична нейтральність, доступність освіти, наступність освіти, забезпечення якості освіти, державна підтримка, академічна доброчесність, мобільність і свобода.

Список використаних джерел

1. Музичук О.М. Контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні : монографія / О. М. Музичук. Х. : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2010. 654 с.
2. Пчелін В.Б. Класифікація принципів адміністративного судочинства України в залежності від сфери їх поширення. *Пріоритетні проблеми юридичної науки: сучасний стан та перспективи вдосконалення*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 18–19 липня 2015 р.). К.: «Науково-дослідний інститут публічного права», 2015. С. 209–211.
3. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379.
4. Про освіту: закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38-39. Ст. 380.
5. Про вищу освіту: закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37–38. Ст. 2004.